

Kako naj se podučuje.

Podučevati se pravi, komu kaj pripovedovati in kazati, kar mu še ni znano. To nalogo imajo naj pred starši, potem pa tudi učitelji, katerim starši svoje otroke izročajo, da bi jih namestu njih podučevali in pripravljali za imenitni namen, ktere ga ima človek na tem in unem svetu. Naj boljše podučuje tedej tisti, kateri otroka do tega edinega človekovega namena naj gotovše pelje in pripelje.

Pri podučevanju se pa vselej kažete dve vprašanji: 1) kaj naj se uči? 2) kako naj se uči ali podučuje? Vprašanja: „kaj naj se uči?“ — očitni učitelj ne more globoko pretresovati, ker on je le, bi rekel, delavec, kateri mora delati, kar se mu zapoveduje in odkazuje, če hoče, da ima službo in plačilo. Imenitneje pa je za učitelja vprašanje „kako naj se podučuje?“ Učitelj mora vedno imeti pred očmi resnico, ki pravi: „Pri vsaki reči misli na konec“, to je, kaj vse pozneje pride iz tega ali unega, kam pelje in prepelje ta pa una pot, z eno besedo: kakšen sad rodi to, kakšen pa uno seme. Naj slabši delavec je tisti, ki nepremišljeno dela kakor mrtva mlinska kolesa, ki se noč in dan vertijo in ropočejo samo za to, ker jih goni nevtrujena sila. Naj manj vreden je tudi učitelj, ki uči in podučuje le za to, ker je to njegovo vsakdanje opravilo. Če učitelj pri podučevanju nima višjih namenov, kakor tega, da podučuje, je res pravi najemnik na velikem učeniškem polji. Učitelj naj tedaj tako podučuje, da njegovo podučevanje v resnici kaj koristi. On naj

1. svoje učence podučuje za življenje, ne pa za šolo. Poduk mora buditi življenje in delati za življenje. Za tega voljo mora učitelj tudi vediti, kaj je življenje in česa potrebuje življenje. Življenje je pa dvojno, dušno in telesno. Tedaj mora učitelj združeno buditi in gojiti moči dušnega in telesnega življenja, ter učencem pripravljati dobro prihodnost v dušnem in telesnem življenji.

2. Učitelj naj uči tako, da učence res kaj nauči. Njegova skerb ne sme biti le ta, koliko da uči, temuč, on mora skrbeti, da se nauk v mlade glave in mehka serca globoko vtiskuje. Skušnja na svetu uči, da ni naj srečnejši tisti človek, ki se je naj več učil, ampak da je resnično srečen le tisti, kateri vé to, kar se je učil, v svoj dušni in telesni prid dobro obračati, to je, da zna s svojim blagom prav gospodariti. Uči-

telj naj tedaj nikoli ne gleda na to, koliko bo učil, ampak le na to, da učenci vsaki nauk dobro prebavijo, da si ž njim nabirajo moči, in se jih tudi zavedajo.

3. Poduk naj vse obsega, to je, učitelj naj tako uči, da pri učencih nobena moč ne hira, temuč, da vsaka dobiva tečne hrane in se neprenehoma uri.

4. Poduk in odgoja se ne smeta nikoli ločiti. Poduk brez odgoje je prazen, odgoja brez poduka pa tudi ne shaja. Samo to, da človek vé, ga še ne žlahtni; žlahtni ga le dobro in pobožno serce. Odgoja brez vednosti rada kermi na kriva pota. Tedaj: podučuj in odgajaj, odgajaj in podučuj ob enem!

5. Podučuj na podlagi svete vere. Ves pravi nauk izvira od Bogá, in pelje zopet k njemu. Kar ne izhaja od Bogá in ne hrepeni k njemu, je samo na sebi mrtvo, in ne more roditi prave sreče. Neki stari šolski mož pravi: „Vednost brez prave verske podlage ne more človeka osrečevati“. P.

Ravnopravnost slovenskega jezika v šolah. *)

Če bo kdo po sto letih prebiral zgodovino sedanjega časa, gotovo se bo čudil, in celó neverjetno se mu bo zdelo, da je za stvar, ki je tako jasna ko beli dan, in tako naravna, kakor da voda zmiraj le teče navzdol, in ne navzgor, da je za tako dokazano stvar bilo toliko prepira. Ne bo mu šlo v glavo, da je bilo nekdanj res tako nespametnih ljudi, ki so se védeli, kakor bi jim bilo v resnici mar za razvitek našega národa, ki pa še to niso spoznali, ali niso hotli spoznati, da se vsako ljudstvo le more podučevati in izobraževati v svojem, ne pa v tujem, njemu nerazumljivem jeziku . . . Naj važniše šole so nižje ali ljudske šole, ker naj več ljudi hodi v te šole, in le to zna in vé, kar se v njih nauči. Več ko je tedaj ljudskih šol in bolje ko se v njih podučuje, bolj razširjena je med národom tudi vednost in omika, in po številu, kolikor prebivavcev ene dežele hodi v ljudske šole, se po tem meri manjša ali večja omika v deželi. V tej razmeri raste tudi bogastvo in premoženje v vsaki deželi, ker si gotovo ta, ki več vé in zna, lože pomaga in pomore, kakor ta, kateri se svoje žive dni nič novega ni naučil, in k večemu po starem kopitu naprej kobaca.

*) Iz verle g. dr. Vošnjakove knjige: „Slovenci kaj čemo?“

Vredn.